

## SLIKARSTVO V OŽJEM POMENU

### ⇒ STENSKO

- monumentalno slikarstvo, narejeno za pogled od daleč, širokih potez, brez množice detajlov
- ena izmed temeljnih strok likovne umetnosti
- za osnovno ploskev in upodobitve gradi z uporabo črt in barve
- materiali: tempera, pastel, voščenke, akvarel, oljne barve...
- tehnike: freska, mozaik, akvarelne barve, oljne tehnike...

### → SUHA FRESKA

- Najstarejša tehnika stenskega slikarstva
- poznamo jo že iz starega veka, pri egipčanskih poslikavah faraonskih grobnic
- manj obstojna
- nanje slabo vpliva množičen obisk ljudi, ki spreminja temperaturo in vlago v prostoru, izdihani CO<sub>2</sub> pa omogoča razvoj uničevalnih mikroorganizmov na poslikanih površinah.

### → PRAVA FRESKA

- ✓ Slikar si pripravi **DNEVNICE**, kjer dele stene sveže omeče in jih poslika v enem dnevu. Če si sveže ometane stene pripravi več, kot pa mu jo uspe v enem dnevu poslikati, mora posušen omet s stene odstraniti in si ga naslednič pripraviti na novo.
- Tehnika je bila znana že v starem veku (npr: Rimljani, ki so poslikali svoja prebivališča → Rim, Pompeji)
- obstojnejša od suhe freske, ker se vodotopne barve vpijejo v moker omet in se z njim sušijo ter tako postanejo del stene
- barve so na površini in v globini stene.
- ✓ Po propadu Rimskega cesarstva se za nekaj časa pozabi, obudi jo Giotto
- po njegovi smrti so freske nadaljevali največji mojstri freskanti: Michelangelo, Rafael...

### → MOZAIK

- tehnika stenskega slikarstva, dela se na svež omet
- uporabljajo se kamenčki, ki so lahko naravnih barv ali so pobarvani
- v zgodovini doživi dva vrha:
  - ✓ 1. kot rimski mozaik v **POZNI ANTIKI** (talni mozaik)
  - ✓ 2. kot bizantinski mozaik v **SREDNJEM VEKU** (krasi kupole in stene cerkva)

### ⇒ TABELNO

- podlaga za tabelno slikarstvo je lesena tabla.
- Barve so tempere, ki imajo za vezivo:
  - **JAJČNI RUMENJAK**
  - **SMOLE**
  - **ČEBELJI VOSEK**
  - **ENKAVSTIKA**: najstarejša tehnika tempere, ki je obstajala

v začetku našega štetja v severnem Egiptu. Največ so jih našli v kraju Fayum. Kažejo se v obliki mumijskih potretov. (namenjeni za posmrtno življenje, idealiziran portret, ovalna glava, velike oči, ozek nos, močne obrvi)

- vezivo je čebelji vosek,
- tehnika: stalimo vosek, primešamo pičmente, za nanašanje uporabljamo kovinska orodja → razžarjena kovinska slikarska lopatica

### → **EVROPSKO TEBELNO SLIKARSTVO:**

Tabelno slikarstvo se na evropskih tleh razvije v srednjem veku. V tem času se uporablja večinoma jajčna tempera.

#### → **ZAHODNO**

- Razvije se oltarna slika, poznamo ENODELNO (zaključuje jo okvir) in VEČDELNA, ki je lahko diptih, triptih in poliptih. Razvije se tudi krilni oltar, to so premične stene, zaprt oltar kaže delovniško lice, odprt oltar pa kaže praznično lice.

#### → **VZHODNO**

- Razvije se IKONA, to je pravoslavna sveta podoba, ki jo največkrat vidimo na IKONOSTASU. Ikonostas je pregradna stena, ki loči oltarni prostor od prostora za vernike. Ta stena je lesena, največkrat sega do oboka.
- Ikone so po ikonostasu razporejene po strogo določenem redu, med njimi vlada hierhija.

### ⇒ **OLJNO SLIKARSTVO**

- Je slikarstvo novega veka. Prvič se je pojavil v prvi polovici 15. stoletja na Nizozemskem. Za začetnika štejemo Jana van Eycka.
- Oljno slikarstvo je zaradi prednosti, ki jih ima oljna barva kmalu izpodrinilo temero, pri nekaterih predmetih pa tudi fresko -> Doževa palača v Benetkah. Freske so občutljive na vlago, oljne barve pa ne, poleg tega imajo oljne barve lesk, ker je vezivo olje.
- Podlaga je bila sprva lesena tabla, kasneje bolj pa v 17. stoletju je podlaga napeto platno.
- Oljne barve imajo številne prednosti pred tempero v smislu raznolikega nanašanja: oljne barve se sušijo počasi, zaradi tega lahko slikarji sliko popravijo, oblikujejo, spremenijo.. prednosti so tudi v samem nanašanju:
  - **DEBELI ALI PASTOZNI NANOSI**
  - **TANKI ALI LAZURNI NANOSI**
  - **DETAJLIRANJE**
  - **SFUMATO**
  - **CHIARO-SCURO**